

Библијски закони о рату

Објављено 05 јануар 2016

ПРОТ. ОЛЕГ СТЕЊАЈЕВ

Шта је у Библији речено за рат? Ко је по заповестима Господа могао бити позван у војну службу, а ко није? Зашто су козаци носили минђушу у уху? Зашто цару Давиду није било дозвољено да сагради Храм? И зашто се људима, који су се враћали из рата, давала епитимија? Говори протојереј Олег Стењајев.

С тобом је Господ, Бог твој

У Библији је речено:

«Кад одеш на војску на непријатеља свог и видиш коње и кола и народ већи од себе, немој се уплашити од њих, јер је с тобом Господ Бог твој, Који те је извео из земље мисирске. И кад пођете да се побијете, нека приступи свештеник и проговори народу. И нека им каже: Слушај, Израилју! Ви полазите данас у бој на непријатеље своје, нека не трне срце ваше, не бојте се и не плашите се, нити се препадајте од њих. Јер Господ Бог ваш иде с вама и биће се за вас с непријатељима вашим да вас сачува» (5 Мојс. 20: 1-4).

Кад се народ суочава с неминовношћу војног сукоба Црква може и треба да дâ свој благослов. Али црквени благослов који се даје војницима за њих представља читав низ ограничења. За време Другог чеченског рата ја сам, по благослову свештеноначалија, пет пута ишао у Чеченску републику како бих водио духовну бригу о нашим војницима и често су ме молили да освештам оружје.

Обављао сам чин освећивања оружја и увек сам посебно наглашавао:

«Оружје је освештано и немате права да га користите против голоруких људи, против мирног становништва, против жена, деце и старца. Можете да користите оружје само против људи који вас директно нападају.»

Ко је позиван у војну службу

Принцип позивања у рат који је наведен у Старом Завету је, ма како чудно то било, хуманији од поретка који данас постоји у целом свету.

Погледајмо опет књигу Поновљених закона:

«Потом и војводе нека проговоре народу, и кажу: Ко је саградио нову кућу а није почео седети у њој, нека иде нек се врати кући својој, да не би погинуо у боју, и други почео седети у њој» (5 Мојс. 20: 5).

О чему је то? Кућа је породица, а породица је брак, жена, деца. Онај ко је саградио нову кућу основао је породицу. Обновити дом значи уредити га, започети живот са својом супругом, стећи своје домаћинство. Односно, у рат није узиман човек који није основао породицу, који још увек није окусио љубав, који није спознао радост очинства. По закону Божијем, у рат не воде младиће од 18-19 година. А за време чеченске кампање – био сам лични сведок – осамнаестогодишње момке, необучене и неуке, бацали су у најкрвавије битке – то је страшно.

Читамо даље Библију:

«И ко је посадио виноград, а још га није брао, нека не иде, нек се врати кући својој, да не би погинуо у боју, и други га брао» (5 Мојс. 20: 6).

Какав хуман закон! Човек је требало да засади виноград, да га први пут обере, да направи свеже вино, да попије с пријатељима, да пева песме...

А после тога може да оде у рат. А онај ко није основао породицу, ко није саградио кућу, ко није засадио виноград, још увек не схвата живот, не зна шта је шта.

Премлад је и неразуман, и сматрало се да је окротно ако се такав човек поведе у рат – у смрт. **По библијским законима, човек се могао водити у рат у узрасту од 21 године до 50 година.**

«И ко је испросио девојку а још је није одвео, нека иде, нек се врати кући својој, да не би погинуо у боју, и други је одвео» (5 Мојс. 20: 7).

Мушкарац треба да спозна женску љубав, да заволи своју жену, да види своју децу, да постане отац. Како се каже у познатој изреци: човек треба да сагради кућу, засади дрво и да роди дете, онда се остварио. **И верујте ми: породични људи, они који су се остварили у животу, зрели, увек боље ратују.**

Кад је почео Други светски рат прво су мобилисани осамнаестогодишњи комсомолци и сви су изгинули. Кад су почели да позивају 40-50-годишње мушкарце, који имају породицу и децу, а неки већ и унуке, ситуација се преокренула. Узгред речено, то су они који су похађали часове веронауке још пре револуције. Све су то били људи који познају живот. И Берлин су освојили 40-50-годишњи руски мушкарци, а не дечаки, који још нису имали ништа иза себе. Човек треба да зна за шта жртвује свој живот, за шта умире.

И поново погледајмо књигу Поновљених закона:

«Још и ово нека кажу војводе народу: Ко је страшљив и трне му срце, нека не иде, нек се врати кући својој, да не би трнуло срце браћи његовој као њему.»

Као што видимо, кукавице такође нису водили у рат. И врло је јасно због чега: да не би ослабили борбени дух оних који иду у бој.

Дакле, по закону Божијем, у рат је требало водити људе који су се већ остварили, који знају и разумеју зашто узимају оружје у руке, за шта ће се борити и шта желе да сачувају.

Понуди мир

Али ево шта је најзанимљивије: **сваки рат је почињао од тога што је по закону Божијем непријатељу требало понудити мир.** У Библији се каже:

«Кад дођеш који град да бијеш, прво га понуди миром. Ако ти одговори миром и отвори врата, сав народ који се нађе у њему нека ти плаћа данак и буде ти покоран» (5 Мојс. 20: 10-11).

Овде је реч о ратној одштети, али по правило, у опсаду других градова се ишло зато што је непријатељ нападао и уништавао израиљске, рођене градове, и требало је поново успоставити ред и праведност. Али то да рат по библијском схватању треба да почне од понуде мира јесте задивљујућа чињеница, коју треба да схватимо и да осмислимо. Можда је време да се наше војсковође и људи који се налазе на кормилу власти замисле над овим библијским правилом.

У Светом Писму се говори о томе да човек који ратује треба брижљиво да се односи према свету око себе. Сад се лакомислено уништава природа.

А Поновљени закони налажу:

«Кад опколиш какав град и будеш дуго под њим бијући га да би га узео, не квари дрвета његова секиром; јер можеш с њих јести, зато их не сеци; јер дрво пољско је ли човек да уђе у град испред тебе» (5 Мојс. 20: 19).

А ради се о туђој територији! Било је и закона санитарног карактера: сваки војник је требало да им своју лопату како би обављајући нужду то чинио у рупу коју ископа и коју је затим требало да заспе земљом.

«Јер Господ ходи међу народом Својим.»

Библија је одређивала и границе људског гнева и окрутности. Отворимо књигу Постања и прочитајмо дивне речи које су речене о двојици Јаковљевих синова – браћи Симеону и Левију:

«Проклет да је гнев њихов, што беше нагао, и љутина њихова, што беше жестока» (1 Мојс. 49: 7).

Бог не одобрава сваку љутину. Можеш да испољаваш гнев, али не до окрутности. Можеш да испољиш љутину, али не до зверске свирепости. То су увек имали на уму људи који су ишли у рат да испуне своју грађанску дужност.

Господ промишља о свима

За време ратних дејстава Црква је увек водила духовну бригу о војницима: увек је исповедала војнике, причешћивала, крстила ако је требало. Али је после рата давала епитимију: да се од једне до две године уздржавају од причешћа. Без обзира на то какав је био рат – по византијској традицији је била обавезна епитимија. Зашто? У рату постоји опасност по твој живот, у сваком тренутку можеш погинути – и исповедаш се и причешћујеш како би се припремио за смрт. Али у рату проливаш људску крв, нека је то и зато што браниш своју отаџбину – ово нехотично убиство је свеједно злочин, грех, који треба да искупиш покајањем, испуњавајући епитимију.

У јеврејском народу који је у стара времена стално учествовао у ратним сукобима сачувало се веома лепо предање. Кад је Мојсије с Јеврејима прошао кроз Црвено море окренуо се, угледао је у таласима мртве Египћане: њихова тела су испливала на површину, ношена су ка обали. Мојсије је од радости почео да скаче и да тапше. Али је чуо глас Божији с неба:

«Моше, зашто се радујеш? Потонула су Моја деца.» Зато што су за Бога и Египћани, и Јевреји, и Турци, и Руси, и Чечени – Његов народ, Његова деца. Бог промишља о сваком човеку, независно од његове националности и боје коже и тражи оно што је добро за све. Бог се брине и о дивљим животињама, и о пољској трави, и о небеским птицама – Он промишља о свој Својој творевини.

Ако је човек принуђен да иде у рат – то је увек крајња мера. И треба да зна којим принципима притом треба да се руководи. Наши преци су знали. На пример, код козака се увек узимао у обзир статус човека у роду. На то је указивала... минђуша у уху. Ако је имао једну минђушу у левом уху то је значило да је козак син-јединац своје мајке; ако је носио минђушу у десном уху – да је последњи носилац презимена – последњи у роду где није било других наследника по мушкој линији.

Ако је козак имао све минђуше у уху, то је значило да је син-јединац својих родитеља. Кад су се козаци окупљали, атаман није све знао поименце и лично, али је по овим обележјима увек могао да види кога може првог да пошаље у одлучујући битку, а кога треба причувати: сина-јединца мајке – да би имао ко да се побрине о њој у старости; последњег мушкарца у роду – да би се род наставио.

Узгред речено, још су стари Грци имали слична правила.

Сетимо се **300 Спартанаца**. Херодот каже да је цар Леонид рекао:

«У овој бици могу да погину само они Спартанци који имају синове.»

Ето, ове Божије законе Господ је открио и паганима – по речима апостола Павла о томе да је паганима закон написан у срцима.

Увек треба да се руководимо заповестима Бога – без обзира да ли водимо миран живот или ратујемо: закон Божији је за све ситуације.

Свето Писмо је Господње упутство за деловање.

Зашто Давид није могао да сагради Храм?

Такође је важно рећи да премда Црква може да благосиља људе за одлазак у рат, сам рат је, наравно, увек рђава ствар, то је слика немоћи и пада човечанства у грех. Навешћу једну причу која је записана у Првој књизи царства. Био је један богати човек по имену Навал и имао је велико домаћинство. И Давид је послао изасланике код њега да га поздраве. Али их је Навал грубо примио и Давид је одлучио да га казни мачем. Да би умилостивила цара код њега је дошла Навалова жена Авигеја, донела је много различитих јела и обратила се Давиду речима: «Опрости слушкињи својој кривицу, јер ће Господ зацело начинити тврду кућу господару мом, јер ратове Господње води господар мој и није се нашло зло на теби никад за твог века» (1 Сам. 25: 28). И Давид се захвалио овој паметној жени због тога што га је спречила да пролије крв. Али обратимо пажњу на следеће: Давид, изабраник Божији, водио је «Господње ратове», добио је за то највишу дозволу, ако можемо тако да кажемо, и сви људи су то разумели – ипак, као што знамо, Бог није допустио Давиду да сагради Храм Божији. Зашто? Управо зато што је Давид водио много ратова, што је убио и унесређио многе људе, Храм је саградио Давидов син Соломон, чије се име преводи као «мир».

Протојереј Олег Стењајев

Са руског Марина Тодић

15 / 12 / 2015

Извор: Православие.ру